KOHTUJURISTI ETTEPANEK
ELEANOR SHARPSTON
esitatud 4. mail 2006 [1]

1. Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. mai 2001. aasta direktiivi 2001/29/EÜ autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste teatavate aspektide ühtlustamise kohta infoühiskonnas [2] (edaspidi „autoriõiguse direktiiv" või „direktiiv") artikli 4 lõige 1 nõuab, et liikmesriigid näeksid autoritele ette ainuõiguse lubada või keelata mis tahes viisil üldsusele levitamine.

2. Artikli 4 lõige 2 sätestab, et mainitud õigus ühenduses ei lõpe, v.a juhul, kui õiguste valdaja poolt või tema nõusolekul toimub ühenduses kaitstud objekti esmamüük.

3. Levitamisõiguse lõppemise tagajärjel ei ole õiguste valdajal edaspidi võimalik tugineda kõnealusele õigusele edasi levitamise takistamise eesmärgil.

4. Taani Østre Landsret (ida ringkonnakohus, Taani) küsib esitatud eelotsusetaotluses, kas artikli 4 lõige 2 keelab liikmesriigil säilitada oma õigusnormides õiguste rahvusvahelise lõppemise põhimõtte (nimelt põhimõtte, et levitamisõigus lõpeb olenemata esmamüügi toimumise kohast), ning kas jaatava vastuse korral on mainitud säte kehtiv.

Autoriõiguse direktiiv

5. Autoriõiguse direktiiv võeti vastu EÜ artikli 47 lõike 2 ning artiklite 55 ja 95 alusel.

6. Artikli 47 lõige 2 sätestab nõukogu pädevuse anda direktiive eesmärgiga kooskõlastada siseriiklikke sätteid, mis käsitlevad tegevuse alustamist ja jätkamist füüsilisest isikust ettevõtjana. Artikliga 55 rakendatakse artikleid 45–48 teenuste valdkonnas. Artikkel 95 annab nõukogule pädevuse võtta siseriiklike sätete ühtlustamiseks meetmeid,

1 — Algkeel: inglise.

2 — EÜT 2001 L 167, lk 10; ELT eriväljaanne 17/01, lk 230.

mille eesmärk on siseturu rajamine ja selle toimimine.

nevate õiguste ühtlustatud õigusraamistik olulisi investeeringuid loovusse ja uuenduslikkusse [...]

7. Direktiivi preambul sisaldab järgmisi põhjendusi:

[...]

„1. Asutamislepinguga nähakse ette siseturu rajamine ning süsteemi sisseseadmine, mis tagaks siseturul moonutamata konkurentsi. Neid eesmärke aitab saavutada liikmesriikide autoriõigust ja sellega kaasnevaid õigusi käsitlevate seaduste ühtlustamine.

7. Ühenduse autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste kaitse õigusraamistikku tuleb [...] kohandada ja täiendada niipalju, kui on tarvis siseturu tõrgeteta toimimiseks. Selleks tuleb kohandada siseriiklikke autoriõigust ja sellega kaasnevaid õigusi käsitlevaid sätteid, mis riigiti erinevad märgatavalt või põhjustavad õiguslikku ebakindlust, mis häirib siseturu tõrgeteta toimimist [...]

[...]

3. Ettepandud ühtlustamine aitab rakendada siseturu nelja vabadust ning on seotud õiguse põhiprintsiipide, eelkõige omandi, kaasa arvatud intellektuaalomand, ning väljendusvabaduse ja avaliku huvi järgimisega.

9. Autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste ühtlustamise aluseks peab olema kõrgetasemeline kaitse, sest nimetatud õigused on olulised intellektuaalse loomingu seisukohalt. Nende kaitse aitab tagada loovuse säilimise ja arengu autorite, esitajate, tootjate, tarbijate, kultuuri, tööstuse ja laiema üldsuse

4. Suurema õiguskindluse ja intellektuaalomandi kõrgetasemelise kaitse kaudu soodustab autoriõiguse ja sellega kaas-

huvides. Intellektuaalomand on seetõttu tunnistatud omandi lahutamatuks osaks.

oluline ka kultuuri seisukohalt. Asutamislepingu artikli 151 kohaselt peab ühendus nimetatud tegevuses arvesse võtma kultuurilisi aspekte.

10. Jätkamaks oma loome- ja kunstilist tegevust, peavad autorid ja esitajad saama oma töö kasutamise eest nõuetekohast tasu, samasugust tasu peavad saama tootjad, et neil oleks võimalik nimetatud tegevust rahastada. Fonogrammide, filmide, multimeediatoodete ning tellitavate teenuste laadsete teenuste pakkumiseks on tarvis märkimisväärseid investeeringuid. Intellektuaalomandi õiguste piisav õiguskaitse on vajalik, et tagada nimetatud tasu kättesaamine ning võimaldada kindlustada nendele investeeringutele rahuldav kasum.

[...]

14. Käesoleva direktiivi eesmärk peaks olema õppimise ja kultuuri edendamine teoste ja muude objektide kaitse kaudu, kehtestades samal ajal avaliku huvi nimel erandeid ja piiranguid õppimiseks ning õpetamiseks.

[...]

11. Autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste kaitse tugev ja tõhus süsteem on peamisi abinõusid tagamaks, et Euroopa kultuuri loov tegevus ja tootmine saaksid vajalikke ressursse, ning kaitsmaks kunsti loojate ja esitajate sõltumatust ning väärikust.

12. Autoriõigusega kaitstud teoste ning autoriõigusega kaasnevate õiguste objektide nõuetekohane kaitse on väga

28. Käesoleva direktiivi kohane autoriõiguste kaitse hõlmab ainuõigust kontrollida materiaalsetes esemetes sisalduva teose levitamist. Kui originaalteose või selle koopiate esmamüük ühenduses on toimunud õiguste valdaja poolt või tema nõusolekul, ei ole tal õigust ühenduses kontrollida nimetatud objekti edasimüüki. See õigus jääb aga kehtima, kui originaalteos või selle koopiad müüakse õiguste valdaja poolt või tema nõusolekul väljaspool ühendust. [...]"

8. Artikli 1 lõige 1 sätestab, et direktiiv „käsitleb autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste õiguskaitset siseturu piires, rõhutades eelkõige infoühiskonna aspekti". [3]

Siseriiklikud õigusnormid

10. Enne kui Taani rakendas autoriõiguse direktiivi, nägi Ophavsret (autoriõiguse seadus) ette õiguste rahvusvahelise lõppemise, sätestades lihtsalt, et „[k]ui teose koopia müük või selle muul viisil üleminek kolmandatele isikutele toimub õiguste valdaja nõusolekul, siis annab see õiguse asjaomase teose koopia edasilevitamiseks." [4]

9. Artikli 4 pealkiri on „Levitamisõigus". Mainitud artikkel sätestab:

„1. Liikmesriigid näevad ette, et autoritel on ainuõigus lubada või keelata oma teoste originaalide ja koopiate levitamist üldsusele müümise teel või muul viisil.

2. Levitamisõigus teose originaali või koopiate suhtes ühenduses ei lõpe, v.a juhul, kui õiguste valdaja poolt või tema nõusolekul toimub ühenduses kaitstud objekti esmamüük või muul viisil omandiõiguse üleminek."

11. Autoriõiguse direktiivi rakendamise eesmärgil muudeti Ophavsreti 2002. aastal. [5] Muudatus seisnes sõnade „Euroopa Majanduspiirkonnas" lisamises pärast sõnu „kolmandatele isikutele".

12. On selge, et selle muudatuse eesmärk on asendada õiguste rahvusvahelise lõppemise põhimõte õiguste Euroopa Majanduspiirkonnas (edaspidi „EMP") lõppemise põhimõttega. Edaspidi kasutan ma mõistet „õiguste

3 — EÜ õiguse kohaselt on autoriõigus (*droit d'auteur*) autorite, heliloojate, kunstnike jne ainuõigus, samas kui sellega kaasnevad õigused (*droits voisins*) hõlmavad esitajate (muusikud, näitlejad jne) ning ettevõtjate (kirjastajad, filmitootjad jne) sarnaseid õigusi.

4 — 19. jagu.

5 — 17. detsembri 2001. aasta seadus nr 1051.

piirkondlik lõppemine", viitamaks õiguste lõppemisele EMP-s või EL-is. [6]

14. Hageja esitas 2003. aastal Landsretile kultuuriministeeriumi vastu hagi, väites, et Ophavsretslov'i muudatus ei ole kohaldatav tema poolt teostatava selliste DVD-de impordi ja müügi suhtes, mida on seaduslikult turustatud väljaspool EMP-d.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

15. Landsret otsustas menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

13. Kuni 2002. aastani müüs aktsiaseltsist hageja kinematograafilisi teoseid Taani kolmes poes. Enamiku müüdavatest teostest importis asjaomane aktsiaselts otse kas teistest EL-i riikidest või väljastpoolt EL-i. Põhiliselt pakkus hageja laia valikut filmihuvilistele mõeldud filme, näiteks eriväljalaskeid, sh ameerika originaalversioone; väljalaskeid, kus on kasutatud eritehnikat ning teoseid, mis ei ole Euroopas kättesaadavad.

„1. Kas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. mai 2001. aasta direktiivi 2001/29/EÜ autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste teatavate aspektide ühtlustamise kohta infoühiskonnas artikli 4 lõige 2 on kehtetu?

2. Kas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. mai 2001. aasta direktiivi 2001/29/EÜ autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste teatavate aspektide ühtlustamise kohta infoühiskonnas artikli 4 lõige 2 keelab liikmesriigil säilitada oma õigusnormides õiguste rahvusvahelise lõppemise?"

6 — Nagu alljärgnevalt (punktid 38 ja 39) selgub, ei ole üllatav, et Euroopa Kohtu väljatöötatud õiguste lõppemise põhimõte hõlmas üksnes õiguste lõppemist seose ühenduses toimunud esmamüügiga. 2. mai 1992. aasta Euroopa Majanduspiirkonna lepinguga (EÜT 1994 L 1, lk 3; ELT eriväljaanne 11/52, lk 3) laienes kõnealune eeskiri kaupadele, mida müüdi õiguste valdaja nõusolekul mis tahes EMP osalisriigis (vt artiklid 6, 11 ja 13 koostoimes protokolli nr 28 intellektuaalomandi kohta artikliga 2). Liiatigi on enamiku 7.–12. joonealuses märkuses viidatud direktiivide ulatust laiendatud kõikidele EMP osalisriikidele (liikmesriigid, Island, Liechtenstein ja Norra) ning nende sätteid õiguste lõppemise kohta on muudetud nii, et kehtib õiguste lõppemine EMP-s. Käesoleva kohtuasja analüüsi eesmärgil on mainitud põhimõtted võrdselt kohaldatavad õiguste lõppemisele nii EL-is kui ka EMP-s. Kuna erinevus puudub, siis kasutan ma edaspidi oma ettepanekus samas tähenduses mõisteid „õiguste lõppemine ühenduses" ja „õiguste piirkondlik lõppemine".

16. Hageja, Poola valitsus, nõukogu, parlament ja komisjon esitasid kirjalikud märkused ning kõik peale Poola valitsuse olid esindatud kohtuistungil.

17. Kuigi ei ole sõnaselgelt öeldud, et esimene küsimus tõusetub üksnes jaatava vastuse korral teisele küsimusele, on seda siiski eelotsusetaotlusega mõeldud. Eelotsusetaotluse esitanud kohus soovib sisuliselt teada, kas juhul, kui artikli 4 lõige 2 keelab liikmesriigil säilitada oma õigusnormides õiguste rahvusvahelise lõppemise, on mainitud säte sel põhjusel kehtetu. Komisjon nendib, et seega on loogiline vastata esmalt teisele (kas artikli 4 lõige 2 keelab liikmesriigil säilitada oma õigusnormides õiguste rahvusvahelise lõppemise?) ja seejärel esimesele küsimusele (kas artikli 4 lõige 2 kehtib?).

Ühenduse õigusnormid sarnaste õiguste lõppemise kohta

18. Selliste intellektuaalomandi õiguste valdkonnas, mis ei ole autoriõigus ega sellega kaasnevad õigused, sätestavad mitmed õigusaktid nendes käsitletavate konkreetsete õiguste lõppemise.

19. Rentimis- ja laenutamisõiguse [7] direktiivi artikli 9 lõike 2 sõnastus sarnaneb autoriõiguse direktiivi artikli 4 lõikele 2. Esimesena nimetatud säte näeb ette, et artikli 9 lõikega 1 esitajatele, fonogrammitootjatele, filmitootjatele ja ringhäälinguorganisatsioonidele antud levitamise ainuõigus „[vastavalt nende esituste salvestuste, nende fonogrammide, nende filmide originaali ja koopiate ning nende ringhäälingusaadete salvestuste suhtes] ühenduses ei lõpe, v.a juhul, kui kõnealuse objekti esmamüüki ühenduses teostab õiguste omanik või kui see toimub tema nõusolekul".

20. Teised sätted on väljendatud palju positiivsemalt ja võib-olla isegi palju lihtsamalt. Seega sätestab arvutiprogrammide direktiivi [8] artikli 4 punkt c, et „[p]rogrammi koopia esmamüük ühenduses õiguse valdaja poolt või tema nõusolekul ammendab kõnealuse koopia levitamisõiguse ühenduses". Sarnaselt sellele sätestab andmebaaside direktiivi [9] artikli 5 punkt c, et „[p]ärast andmebaasi koopia esmamüüki ühenduses õiguste valdaja poolt või tema nõusolekul lõpeb õigus kontrollida selle koopia edasimüüki ühenduses".

7 — Nõukogu 19. novembri 1992. aasta direktiiv 92/100/EMÜ rentimis- ja laenutamisõiguse ja teatavate autoriõigusega kaasnevate õiguste kohta intellektuaalomandi vallas (EÜT 1992 L 346, lk 61; ELT eriväljaanne 07/01, lk 120).

8 — Nõukogu 14. mai 1991. aasta direktiiv 91/250/EMÜ arvutiprogrammide õiguskaitse kohta (EÜT 1991 L 122, lk 42; ELT eriväljaanne 17/01, lk 114).

9 — Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märtsi 1996. aasta direktiiv 96/9/EÜ andmebaaside õiguskaitse kohta (EÜT 1996 L 77, lk 20; ELT eriväljaanne 13/15, lk 459).

21. Kaubamärgi direktiivi [10] artikli 7 lõike 1 sõnastus on teistsugune: „Kaubamärk ei anna selle omanikule õigust keelata kaubamärgi kasutamine seoses kaupadega, mille on kõnealuse kaubamärgi all ühenduse turule viinud kaubamärgi omanik või mis on seal turule viidud tema loaga".

22. Sarnased sätted on erinevas sõnastuses olemas ka disainilahenduste [11] ja pooljuhtide topoloogia [12] valdkondades.

Teine küsimus

23. Teise küsimusega küsib eelotsusetaotluse esitanud kohus, kas autoriõiguse direktiivi artikli 4 lõige 2 keelab liikmesriigil säilitada oma õigusnormides õiguste rahvusvahelise lõppemise.

24. Hageja ja Poola valitsus leiavad, et sellele küsimusele tuleb vastata eitavalt. Komisjon leiab vastupidist. Nõukogu ja parlament ei esitanud märkusi seoses teise küsimusega.

25. Minu arvates peab vastus olema jaatav, nimelt et autoriõiguse direktiivi artikli 4 lõige 2 keelab liikmesriigil säilitada oma õigusnormides õiguste rahvusvahelise lõppemise.

26. Esiteks on asjaomase sätte sõnastus üsna selge. Artikli 4 lõikes 2 on üheselt öeldud, et levitamisõigus „[...] ühenduses ei lõpe, *v.a* juhul, kui õiguste valdaja poolt või tema nõusolekul toimub ühenduses [...] esmamüük [...]". Artikli 4 lõige 2 on erand artikli 4 lõikes 1 sisalduvast eeskirjast, mis nõuab, et liikmesriigid näevad autoritele ette levitamise ainuõiguse. Järelikult tuleb seda erandit tõlgendada kitsalt. Sama on sõnaselgelt kirjas ka preambuli põhjenduses 28 [13].

27. Liiatigi on seletuskirjas sõnaselgelt öeldud, et kõnealune säte (mida sisuliselt ei

10 — Esimene nõukogu 21. detsembri 1988. aasta direktiiv 89/104/EMÜ kaubamärke käsitlevate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta (EÜT 1989 L 40, lk 1; ELT eriväljaanne 17/01, lk 92).

11 — Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. oktoobri 1998. aasta direktiivi 98/71/EÜ disainilahenduste õiguskaitse kohta artikkel 15 (EÜT 1998 L 289, lk 28; ELT eriväljaanne 13/21, lk 120).

12 — Nõukogu 16. detsembri 1986. aasta direktiivi 87/54/EMÜ pooljuhttoodete topoloogia õiguskaitse kohta artikli 5 lõige 5 (EÜT 1987 L 24, lk 36; ELT eriväljaanne 13/08, lk 231).

13 — Vt eespool punkt 7.

muudetud [14] võrreldes esimese direktiivi ettepanekuga [15]) „välistab liikmesriikide võimaluse kohaldada õiguste rahvusvahelist lõppemist". Järelikult oli sõnastuse valik taotluslik.

28. Teiseks on Euroopa Kohus juba teinud otsuse kaubamärgi direktiivi puudutavas sarnases küsimuses. [16] Kohtuasjas Silhouette [17] küsiti Euroopa Kohtult, kas kaubamärgi direktiivi artikli 7 lõikega 1 on vastuolus siseriiklikud eeskirjad, mis näevad ette kaubamärgiõiguste lõppemise kaupade suhtes, mis on turule viidud kaubamärgi omaniku poolt või tema nõusolekul selle kaubamärgi all väljaspool EMP-d. [18]

29. Euroopa Kohus märkis, et vastavalt artikli 7 sõnastusele lõpevad kaubamärgiõigused üksnes siis, kui kaubad on turule viidud EMP-s. [19] Siiski väideti, et vastavalt Euroopa Kohtu EÜ artikleid 28 ja 30 puudutavale praktikale [20] piirdub artikkel 7 üksnes nõudega, et liikmesriigid sätestaksid õiguste lõppemise ühenduses. Leiti, et järelikult ei lahenda artikkel 7 lõplikult kaubamärgist tulenevate õiguste lõppemisega seotud küsimust, vaid jätab liikmesriikidele vabaduse võtta vastu kaubamärgiõiguste lõppemist puudutavad eeskirjad, mis lähevad kaugemale artiklis 7 sõnaselgelt sätestatud piiridest. [21] Järelikult võivad niisugused eeskirjad sisaldada ka õiguste rahvusvahelist lõppemist.

30. Euroopa Kohus lükkas selle väite tagasi. Ta sedastas, et EMP lepinguga muudetud direktiivi artikli 7 lõikega 1 on vastuolus siseriiklikud eeskirjad, mis näevad ette kaubamärgiõiguste lõppemise kaupade suhtes, mis on turule viidud väljaspool EMP-d.

31. Kuna autoriõiguse direktiivi artikli 4 lõike 2 sõnastus on veelgi selgem kui kaubamärgi direktiivi artikli 7 lõige 1, siis ei näe ma põhjust, miks ei peaks artikli 4 lõiget 2 tõlgendama vastavalt Euroopa Kohtu otsusele Silhouette.

32. Lõpuks on niisugune tõlgendus kooskõlas autoriõiguse direktiivist tulenevate ühisturu eesmärkidega. Seda küsimust käsitlen

14 — Ainus muudatus seisnes sõna *thereof* [selle] asendamises eessõnafraasiga *of the work* [teose].

15 — Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste teatavate aspektide ühtlustamise kohta infoühiskonnas KOM(97) 628 (lõplik) (EÜT 1998 C 108, lk 6).

16 — Viidatud 10. joonealuses märkuses.

17 — 16. juuli 1998. aasta otsus kohtuasjas C-355/96 (EKL 1998, lk I-4799).

18 — Vt 6. joonealune märkus õiguste lõppemise kohta EMP-s artikli 7 lõikes 1.

19 — Punkt 18.

20 — Vt allpool punktid 38–40.

21 — Vt punkt 21.

ma edaspidi seoses esimese küsimusega, mida ma hakkan nüüd uurima.

säilitada oma õigusnormides õiguste rahvusvahelise lõppemise, on mainitud säte sel põhjendusel kehtetu. Sellest lähtuvalt uurin ma käesolevat küsimust.

Esimene küsimus

37. Kõigepealt on kohane kirjeldada lühidalt intellektuaalomandi õiguste ühenduses lõppemise põhimõtet.

33. Esimese küsimusega küsib eelotsusetaotluse esitanud kohus, kas autoriõiguse direktiivi artikli 4 lõige 2 on kehtetu.

38. Tegelikult kohaldas Euroopa Kohus õiguste ühenduses lõppemise põhimõtet kohtuasjas Deutsche Grammophon [23] seoses autoriõigusega kaasnevate õigustega, [24] sedastades järgmist:

34. Hageja ja Poola valitsus leiavad, et vastus peaks olema jaatav. Nõukogu, parlament ja komisjon on vastupidisel seisukohal.

35. Mina nõustun institutsioonidega, et artikli 4 lõige 2 ei ole kehtetu.

„Kui autoriõigusega kaasnevale õigusele tuginedes püütakse takistada selliste kaupade turustamist liikmesriigis, mis on turule viidud õiguste valdaja poolt või tema nõusolekul teise liikmesriigi territooriumil, üksnes põhjendusel, et mainitud turuleviimine ei toimunud esimesena nimetatud liikmesriigis, siis oleks selline liikmesriikide siseturgude eraldumist seadustav keeld vastuolus asutamislepingu olulise eesmärgiga ühendada liikmesriikide siseturud ühisturuks.

36. Nagu ma eespool mainisin, [22] selgub eelotsusetaotlusest, et eelotsusetaotluse esitanud kohus soovib sisuliselt teada, kas juhul, kui artikli 4 lõige 2 keelab liikmesriigil

22 — Punkt 17.

23 — 8. juuni 1971. aasta otsus kohtuasjas 78/70 (EKL 1971, lk 487).

24 — Vt 3. joonealune märkus.

Seda eesmärki ei ole võimalik saavutada, kui lähtuvalt liimesriikide erinevatest õigussüsteemidest on nende kodanikel võimalik jaotada turgu ning rakendada suvalist diskrimineerimist ja varjatud piiranguid liikmesriikidevahelises kaubanduses.

Seega on kaupade vaba liikumist ühisturul sätestavate eeskirjadega vastuolus see, kui helisalvestiste tootja teostab liikmesriigi õigusnormidest temale tulenevat levitamise ainuõigust seoses kaitstud kaupadega nii, et tal on õigus keelata teatavas liikmesriigis selliste kaupade müümine, mis on tema poolt või tema nõusolekul turule viidud teises liikmesriigis, üksnes põhjendusel, et mainitud turuleviimine ei toimunud esimesena nimetatud liikmesriigi territooriumil." [25]

39. Euroopa Kohus kordas seda põhimõtet kohtuotsuses Dansk Supermarked [26] seoses autoriõigusega kitsas mõttes:

„[...] [EÜ] artikleid [28 ja 30] tuleb tõlgendada nii, et liikmesriigi kohtutel ei ole õigus keelata autoriõiguse või kaubamärgiõiguse alusel asjaomase liikmesriigi territooriumil ühe mainitud õigusega hõlmatud kauba turustamist juhul, kui kõnealust kaupa on turustatud õiguspäraselt vastavate õiguste valdaja poolt või tema nõusolekul teise liikmesriigi territooriumil". [27]

40. Võib ära märkida, et Euroopa Kohus töötas 1974. aastal välja sarnased õiguste ühenduses lõppemise eeskirjad ka kaubamärkide [28] ja patentide [29] osas.

41. Õiguste ühenduses lõppemise eeskirja kohaldamise mõjul käsitletakse ühendust ühisturuna nii, nagu see tegelikult peabki olema. Järelikult väidavad hageja ja Poola valitsus ekslikult, et õiguste piirkondliku lõppemise ühtlustatud kohaldamise tagajärjel „jaotatakse [siseturg] erinevateks territooriumideks ja turgudeks" ning et õiguste piirkondlik lõppemine annab turu jaotamise õiguse, kuna see võimaldab õiguste valdajatel otsustada, kas viia kaup teatavas liikmesriigis turule või mitte. Vastupidi, õiguste ühenduses lõppemise põhimõte tagab, et kui kaup on kord juba õiguste valdaja nõusolekul teatavas liikmesriigis turule viidud, siis võib seda müüa piiranguteta 25 liikmesriigi siseturul, mis moodustab EL-i ühisturu.

25 — Punktid 12 ja 13.

26 — 22. jaanuari 1981. aasta otsus kohtuasjas 58/80 (EKL 1981, lk 181).

27 — Punkt 12.

28 — 31. oktoobri 1974. aasta otsus kohtuasjas 16/74: Centrafarm *vs.* Winthrop (EKL 1974, lk 1183).

29 — 31. oktoobri 1974. aasta otsus kohtuasjas 15/74: Centrafarm *vs.* Sterling Drug (EKL 1974, lk 1147).

42. Arvestades eeltooduga, uurin ma alljärgnevalt hageja ja Poola valitsuse argumente.

Rentimis- ja laenutamisõiguse direktiiv

43. Hageja tugineb rentimis- ja laenutamisõiguse direktiivi artikli 9 lõike 2 kujunemisele, mille sõnastus on sisuliselt sama autoriõiguse direktiivi artikli 4 lõikega 2. Tema sõnul nentis komisjon alles 1994. aastal (seega kaks aastat pärast rentimis- ja laenutamisõiguse direktiivi vastuvõtmist) vastuses Euroopa Parlamendi liikme Geoffrey Hooni kirjalikule küsimusele, et tema arvates keelavad levitamisõigust puudutavad sätted õiguste rahvusvahelise lõppemise. Hageja leiab, et Euroopa Kohtu praktika, mida artikli 9 lõige 2 püüab kajastada, ei keelanud sel ajal õiguste rahvusvahelist lõppemist ning et järelikult kehtestati õiguste rahvusvahelise lõppemise keeld mitte seadusandlikul teel, vaid väljaspool nõuetekohast seadusandlust.

44. Hageja püüab väita, et kui komisjon esitas rentimis- ja laenutamisõiguse direktiivi ettepaneku,[30] siis tema eesmärk ei olnud kehtestada artikli 9 lõikega 2 õiguste rahvusvahelise lõppemise keeldu.

45. Väidetavalt ei selgu ettepaneku seletuskirjast,[31] kas komisjon seda asjaomase sättega mõtles, kuigi väite põhjal, et „õiguste lõppemine ühenduse õiguse alusel puudutab üksnes ühendusesisest levitamist", võib arvata, et ta seda siiski tegi. Kuigi seletuskirjas sisalduvad seisukohad võivad teatavatel asjaoludel osutuda vajalikuks, ei saa vastuvõetud õigusakti õigusmõju igatahes sõltuda komisjoni varasemast arvamusest selle kohta, milline on asjaomase õigusakti ettepaneku võimalik mõju. Euroopa Kohus on lõplik otsustaja. Euroopa Kohus pöörab õigusaktide õige tõlgenduse üle otsustamisel erilist tähelepanu lõpliku redaktsiooni eesmärgile, süsteemile ja sõnastusele.

46. Minu arvates väidab käesoleva kohtuasja hageja üksnes seda, et rentimis- ja laenutamisõiguse direktiivi artikli 9 lõige 2 oli vastuvõtmisel mitmeti mõistetav. Kuigi ühenduse õigusaktide mitmetähenduslikkus ei ole soovitatav, ei ole see kaugeltki mitte

30 — 24. jaanuari 1991. aasta ettepanek: nõukogu direktiiv rentimis- ja laenutamisõiguse ning teatavate autoriõigusega kaasnevate õiguste kohta (EÜT 1991 C 53, lk 35).

31 — KOM(90) 586 (lõplik), kommentaar artikli 9 lõike 2 eelkäija, artikli 7 lõike 2 kohta.

enneolematu ning teatud juhtudel võib see tegelikult olla isegi paratamatu. Neil asjaoludel palutakse Euroopa Kohtult asjaomase sätte tõlgendust.

47. Kui Euroopa Kohtul tuleks tõlgendada rentimis- ja laenutamisõiguse direktiivi artikli 9 lõiget 2, siis ma leian, et analoogia põhjal kohtuotsusega Silhouette peaks järeldus olema sama. Käesolevas asjas Euroopa Kohtule esitatud eelotsuse küsimused kõnealust sätet siiski ei puuduta.

Kohtuotsus Silhouette

48. Hageja väidab, et kohtuotsuses Silhouette järeldas Euroopa Kohus ekslikult, et õiguste rahvusvaheline lõppemine takistab siseturu toimimist — vastupidi, siseturu toimimine on tagatud juhul, kui õiguste lõppemine ühenduses tunnistatakse kehtetuks ja kohaldatakse õiguste rahvusvahelist lõppemist.

49. Mainitud seisukoht oleks õige, kui õiguste rahvusvaheline lõppemine oleks kohustuslik kõikide liikmesriikide jaoks. Ometi ei ole sellist ettepanekut tehtud.[32] Nagu ma eespool mainisin,[33] küsib eelotsusetaotluse esitanud kohus, kas autoriõiguse direktiivi artikli 4 lõige 2 keelab liikmesriigil säilitada õiguste rahvusvahelise lõppemise (vt eespool käsitletud teine küsimus) ning kas jaatava vastuse korral on mainitud säte kehtetu. Euroopa Kohus käsitles kohtuotsuses Silhouette sõnaselgelt küsimust, kas vabatahtlik õiguste rahvusvaheline lõppemine[34] takistaks siseturu toimimist. Euroopa Kohus asus seisukohale, et sellise võimaluse välistamine oli „ainus tõlgendus, mille puhul on täiesti tagatud [kaubamärgi] direktiivi sellise eesmärgi saavutamine, mis seisneb nimelt siseturu toimimise tagamises. Olukord, kus teatavad liikmesriigid sätestavad õiguste rahvusvahelise lõppemise ning teised üksnes õiguste lõppemise ühenduses, takistaks paratamatult kaupade vaba liikumist ja teenuste osutamise vabadust."[35]

50. Hageja püüab vähendada kohtuotsuse Silhouette tähtsust, väites, et Euroopa Kohtu otsused, mis puudutavad selliste direktiivide sätteid, mis ei ole autoriõiguse direktiiv, kuid mille sätted on sarnased autoriõiguse direktiivi artikli 4 lõike 2 sõnastusega, ei ole käesolevas asjas asjakohased.

32 — Samuti kohtuotsuses Silhouette: vt kohtujurist Jacobsi ettepaneku punkt 31 ja kohtuotsuse punkt 19.

33 — Punkt 17.

34 — St lubama liikmesriikidel säilitada õiguste rahvusvaheline lõppemine lisaks ühenduse seadusandja kehtestatud (kohustuslikule) õiguste ühenduses lõppemisele juhul, kui nad seda soovivad.

35 — Punkt 27. Vt samuti kohtujuristi ettepaneku punktid 41 ja 42.

51. Mina sellega ei nõustu. Kohaldades EÜ artikleid 28 ja 30, on Euroopa Kohus välja töötanud õiguste ühenduses lõppemise doktriini erinevates intellektuaalomandi valdkondades.[36] Ühenduse seadusandja on sõnaselgelt sätestanud õiguste lõppemise ühenduses erinevaid intellektuaalomandi valdkondi puudutavates ühtlustavates direktiivides, mis on antud EÜ artikli 95 alusel.[37] Kõikide intellektuaalomandi valdkondade puhul tugineb doktriin põhimõttele, mis tuleneb otse kaupade vaba liikumise nõudest siseturul. Sarnaselt kaubamärgi direktiiviga tugineb autoriõiguse direktiiv EÜ artiklile 95. Tegu on ühtlustava direktiiviga ja ulatuslikust preambulist selgub, et selle peamine eesmärk oli „taga[da] siseturul moonutamata konkurentsi", „ai[data] rakendada siseturu nelja vabadust" ning „siseturu tõrgeteta toimimi[ne]".[38] Ma ei näe põhjust, miks ei peaks pidama oluliseks Euroopa Kohtu otsuseid, mis puudutavad sarnaseid sätteid, mis on vastu võetud sarnastel asjaoludel.

Proportsionaalsuse põhimõte

52. On õige, et puudub ülekaalukas põhimõtteline nõue, et õiguste lõppemise geograafiline ulatus peab olema sama kõikide ühenduse õigusega ühtlustatud intellektuaalomandi õiguste puhul. Siiski nõustun ma nõukoguga, et keeruline oleks õigustada olukorda, kus kirjandus- ja kunstiteose autori levitamisõigust piiratakse rohkem kui andmebaasi autori oma. Liiatigi on käesolevas asjas käsitletuga sarnane audiovisuaalne materjal kaitstud sageli lisaks autoriõigusele ja sellega kaasnevatele õigustele veel ka kaubamärgiõigusega. Autori levitamisõiguse rahvusvahelise lõppemise kehtestamisel ei oleks käesoleva asja hageja jaoks soovitud mõju, kuna kaubamärgiõiguste valdajatele jääks igal juhul õigus takistada selliste salvestiste paralleelset importi, mida ei müüda ühenduses asjaomaste õiguste valdaja poolt või tema nõusolekul.

53. Hageja, keda toetab Poola valitsus, väidab, et kuna (tema arvates on sellega tegu käesolevas asjas) õiguste rahvusvahelise lõppemise ühetaoline kohaldamine on võrreldes õiguste lõppemisega ühenduses siseturu suhtes sama mõjuga ning mõnes mõttes vähem piirav, siis proportsionaalsuse põhi-

36 — Vt eespool punktid 38–40.

37 — 7. joonealuses märkuses viidatud rentimis- ja laenutamisõiguse direktiiv; 8. joonealuses märkuses viidatud arvutiprogrammide direktiiv; 9. joonealuses märkuses viidatud andmebaaside direktiiv; 10. joonealuses märkuses viidatud kaubamärgi direktiiv; 11. joonealuses märkuses viidatud direktiiv 98/71 disainilahenduste õiguskaitse kohta ja 12. joonealuses märkuses viidatud direktiiv 87/54 pooljuhttoodete topoloogia õiguskaitse kohta.

38 — Eespool punktis 7 toodud põhjendused 1, 3 ja 7.

mõte nõuab õiguste rahvusvahelise lõppemise kohaldamist viimati nimetatu asemel.

54. Proportsionaalsuse põhimõte on sageli asjakohane ühenduse seadusandja poolt vastuvõetud üldise poliitika raames konkreetsete võetud meetmete ja tehtud valikute hindamisel. Ometi ei saa nimetatud põhimõtet kasutada hindamisvahendina siis, kui tuleb otsustada sellise põhimõttelise poliitilise valiku õiguspärasuse üle, mille on teinud ühenduse seadusandja kohustusliku õiguste rahvusvahelise lõppemise ja kohustusliku õiguste ühenduses lõppemise vahel. Euroopa Kohtu ülesanne ei ole hinnata niisuguseid poliitilisi kaalutlusi. [39]

55. Lisaks väidab hageja seoses proportsionaalsuse põhimõttega, et õiguste piirkondliku lõppemise põhimõte ei ole seotud piraatluse vastu võitlemisega, mis on autoriõiguse direktiivi artikli 4 lõike 2 õiguspärane eesmärk. Järelikult kuritarvitas komisjon oma võimu.

56. Nõukogu ja komisjon väidavad õigesti, et piraatluse vastu võitlemine ei olnud siiski seadusandja peamine eesmärk nimetatud sätte vastuvõtmisel. Igatahes tundub mulle, et asjaolu, et levitamise ainuõigus ei lõpe piraatkoopiate suhtes (kuna piraatkoopiaid ei lasta vabasse ringlusse autori nõusolekul), näitab, et artikkel 4 on tõepoolest kohane säte võitluses ebaseadusliku levitamisega.

57. Üldiselt tundub mulle, et kogu asja tuum on tegelikult hageja vankumatu seisukoht, et ühenduse seadusandja tegi vale poliitilise valiku, eelistades õiguste piirkondlikku lõppemist õiguste rahvusvahelisele lõppemisele. Kuigi on igati õiguspärane, et hageja sellisele seisukohale asus ja et ta püüab sellele kinnitust leida, ei ole Euroopa Kohus ometi kohane kohus selle küsimuse lahendamiseks.

Konkurents

58. Hageja ja Poola valitsus märgivad, et õiguste ühenduses lõppemise eeskiri rikub ühenduse põhieesmärki edendada suuremat konkurentsi EL-is. Õiguste lõppemine ühenduses kallutab huvide tasakaalu liiga palju õiguste valdaja kasuks ja vähendab tarbija valikuvõimalust.

39 — Kohtujuristi ettepaneku kohtuasjas Silhouette punkt 51. Tuleb märkida, et eelotsusetaotluse esitanud kohus ei küsi kohustusliku õiguste rahvusvahelise lõppemise kohta.

59. Ka see argument taandub küsimusele, kas kohustuslik õiguste rahvusvaheline lõppemine oleks õigem poliitiline valik kui õiguste rahvusvahelise lõppemise keeld. Sellisena ei saa seda käsitleda. [40] Minu arvates ei saa see argument paika pidada selle palju kitsamas ulatuses, milles seatakse kahtluse alla õiguste lõppemine ühenduses kui selline. Konkurentsi ühisturul tõhustatakse tõepoolest selliste turuerinevuste kõrvaldamise teel, mis tekivad siis, kui mõned liikmesriigid rakendavad õiguste rahvusvahelist lõppemist ja teised mitte. Järelikult tõhustab õiguste lõppemine ühenduses konkurentsi ühisturul ning tegelikult on see õiguste ühenduses lõppemise eesmärk. Selles osas, mis puudutab hageja püüet suurendada rahvusvahelist konkurentsi, jääb mul üle vaid nõustuda parlamendiga, et see ei kuulu ühenduse eesmärkide hulka.

Sõnavabadus

60. Hageja väidab, et õiguste lõppemine ühenduses on vastuolus sõnavabadusega, mis on sätestatud Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni artiklis 10, kuna õiguste ühenduses lõppemise eesmärk on keelustada import kolmandatest riikidest ja seega takistada kodanikel saada teavet.

61. Mainitud artikli kohaselt on igaühel õigus sõnavabadusele, mis kätkeb vabadust saada ja levitada teavet ja mõtteid ilma võimude sekkumiseta ja sõltumata riigipiiridest. On selge, et artikkel 10 hõlmab mõtete levitamise vabadust filmide kaudu. [41]

62. Euroopa Liit peab järgima nimetatud konventsiooniga tagatud põhiõigusi. [42]

63. Õiguste rahvusvahelise lõppemise keelustamine ei ole loomulikult samaväärne impordi keelustamisega kolmandatest riikidest. Ometi tähendab see, et teatavad teosed, mis on kaitstud autoriõigusega ja sellega kaasnevate õigustega ning mida ühenduses ei levitata, ei ole ühenduses kättesaadavad, või juhul kui need on kättesaadavad, siis üksnes

40 — Tuleb tunnistada, et sama väide osutus edutuks kohtuasjas Silhouette; vt kohtujuristi ettepaneku punktid 48–53.

41 — Seda on kinnitatud Euroopa Inimõiguste Kohus kohtuotsuses Otto-Preminger-Institut *vs.* Austria, A-seeria, nr 295-A (1994).

42 — EL lepingu artikli 6 lõige 2, mis kordab kohtupraktikas väljakujunenud põhimõtteid (vt nt 12. juuni 2003. aasta otsus kohtuasjas C-112/00: Schmidberger, EKL 2003, lk I-5659, punktid 71–73 ja selles viidatud kohtupraktika).

hinnaga, mis on kõrgem madalaimast hinnast väljaspool ühendust.

64. Kuna sellise teose autor saab tagada oma teose kättesaadavuse kogu ühenduses, viies selle turule mis tahes liikmesriigis, siis on selge, et õiguste ühenduses lõppemise põhimõte ei riku autori mõtete levitamise vabadust.

65. Teisest küljest võib õiguste rahvusvahelise lõppemise keelustamine põhimõtteliselt mõjutada sellise ühenduses elava isiku õigust teavitamisele, kes soovib niisugust teost osta, kuid leiab, et see on võimatu või et see on võimalik, kuid hinna eest, mis on kõrgem väljaspool ühendust nõutavast hinnast. Ometi on Euroopa Inimõiguste Kohus sedastanud, et „õigus teavitamisele keelab valitsusel põhimõtteliselt takistada isikul saada teavet, mida teised *soovivad või on nõus temale edastama*". [43] Õiguste rahvusvahelise lõppemise keelustamine ei hõlma selliselt väljendatud õiguste piiramist.

66. Isegi kui Euroopa Kohus asub käesolevas asjas seisukohale, et sõnavabadust piirati, siis minu arvates on see piirang põhjendatud. Asjaomase konventsiooni artikli 10 lõige 2 näeb ette, et kuna sõnavabaduse kasutamisega „kaasnevad kohustused ja vastutus, võidakse seda seostada niisuguste formaalsuste, tingimuste, piirangute või karistustega, mis on fikseeritud seaduses ning on demokraatlikus ühiskonnas vajalikud [...] [kaas*-inimeste] õiguste kaitseks [...]".

67. Euroopa Kohus on sedastanud, et õigust sõnavabadusele võib piirata tingimusel, et need piirangud vastavad tõepoolest kõnealuse meetmega taotletud üldise huvi eesmärkidele ega kujuta selle eesmärki arvestades ülisuurt ja talumatut sekkumist, mis kahjustaks sedasi tagatud õiguse olemust. Õiglase tasakaalu saavutamise hindamise käigus tuleb asjaomaseid huve kaaluda kõikide asja asjaolusid silmas pidades. [44]

68. Selge on see, et kohustusliku õiguste ühenduses lõppemise eelistamisega vabatahtlikule õiguste rahvusvahelisele lõppemisele saavutati piisav asjaomaste huvide tasakaal. Intellektuaalomandi õiguste regulatsioon ühenduses kajastab paratamatult püüet tasakaalustada õiguste valdaja ja kaupade vaba liikumise võistlevad huvid. Autoriõiguse direktiivi sõnaselge eesmärk on saavutada kõnealune tasakaal ning selle preambul

43 — Kohtuotsus Leander *vs.* Sweden, A-seeria, nr 116 (1987), punkt 74, kohtujuristi kursiiv.

44 — 42. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus Schmidberger, punktid 80 ja 81.

rõhutab nii siseturu olulisust [45] kui ka intellektuaalomandi kõrgetasemelise kaitse vajadust. [46] Liiatigi toonitab põhjendus 3, et seadusandja oli teadlik vastanduvatest huvidest, sätestades, et ettepandud ühtlustamine „on seotud õiguse põhiprintsiipide, eelkõige omandi, kaasa arvatud intellektuaalomand, ning väljendusvabaduse ja avaliku huvi järgimisega".

69. Seoses asjaomase konventsiooni artikli 10 lõikega 2 sedastas Euroopa Kohus, et „õiguse sõnavabadusele eripiiranguid on põhimõtteliselt võimalik põhjendada õiguspärase eesmärgiga kaitsta kaasinimeste õigusi". [47]

70. Lisaks sedastas Euroopa Kohus, et sõnavabaduse ja artikli 10 lõikes 2 nimetatud eesmärkide vahelise õiglase tasakaalu kindlaksmääramiseks pädevatel ametiasutustel olev kaalutlusõigus varieerub sõltuvalt igast selle õiguse piiramist õigustavast eesmärgist ja asjassepuutuvate tegevuste laadist. Kui vabaduse teostamine ei aita kaasa üldist huvi pakkuvale arutelule [48] ning lisaks leiab aset olukorras, kus liikmesriigil on teatav kaalutlusõigus, siis kontrollitakse üksnes seda, kas sekkumine on mõistlik ja proportsionaalne. Sama kehtib sõnavabaduse kaubandusliku kasutamise osas. [49]

71. Minu arvates ei viita käesolevas asjas miski sellele, et ühenduse seadusandja valik pigem kohustusliku õiguste ühenduses lõppemise kui vabatahtliku õiguste rahvusvahelise lõppemise kasuks oleks põhjendamatu või ebaproportsionaalne.

Võrdne kohtlemine

72. Hageja väidab, et õiguse ühenduses lõppemise põhimõte rikub võrdse kohtlemise põhimõtet. Hageja toob näiteks, et Türgi

45 — Vt eeskätt eespool punktis 7 äratoodud põhjendused 1, 3 ja 7.

46 — Vt eeskätt eespool punktis 7 äratoodud põhjendused 4, 9 ja 10.

47 — 6. märtsi 2001. aasta otsus kohtuasjas C-274/99 P: Connolly *vs.* komisjon (EKL 2001, lk I-1611, punkt 46). Antud juhul tuleb märkida, et konventsiooni juurde kuuluva esimese protokolli artikkel 1 sätestab omandiõiguse, sh intellektuaalomandi kaitse: kohtuotsus Smith Kline ja French Laboratories *vs.* Madalmaad 66 DR 70, lk 79 (1990).

48 — Seoses üldist huvi pakkuva aruteluga vt kohtuotsuses VGT Verein gegen Tierfabriken *vs.* Šveits (*Recueil des arrêts et décisions*, 2001-VI, punktid 69–70) viidatud kohtuotsus Hertel *vs.* Šveits (*Recueil des arrêts et décisions*, 1998-VI, lk 2325–2326), milles Euroopa Inimõiguste Kohus sedastas: „Siiski tuleb kaalutlusõigust piirata juhul, kui kaalul on mitte asjaomase isiku täiesti „kaubanduslikud" väited, vaid tema osalemine üldist huvi pakkuvas arutelus, näiteks rahvatervise teemal" (punkt 47).

49 — 25. märtsi 2004. aasta otsus kohtuasjas C-71/02: Karner (EKL 2004 lk I-3025, punkt 51 ja selles viidatud Euroopa Inimõiguste Kohtu praktika, sh 48. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus VGT Verein gegen Tierfabriken).

produtsent saab kontrollida Türgi väljalaskeid EL-is, samas kui Kreeka produtsent seda teha ei saa. Kreeka raamatulitsentsi omanikul on seevastu juurdepääs kogu EL-ile, samas kui Türgi litsentsiomanikul see võimalus puudub.

73. Kõnealused näited puudutavad ühelt poolt õiguste valdajat või litsentsiomanikku, kes on asutatud kolmandas riigis, ning teiselt poolt õiguste valdajat või litsentsiomanikku, kes on asutatud ühenduses. Seega on olukorrad väga erinevad. Võrdse kohtlemise põhimõte eeldab, et sarnaseid olukordi ei kohelda erinevalt ning erinevaid olukordi ei kohelda ühetaoliselt, kui selline kohtlemine ei ole objektiivselt põhjendatud. Seega, nagu väidavad nõukogu, parlament ja komisjon, ei nõua võrdse kohtlemise põhimõte, et mainitud olukordi tuleb igal juhul kohelda sarnaselt.

Õiguslik alus ja lepingud kolmandate riikidega

74. Hageja sõnul on autoriõiguse direktiivi õiguslik alus vale ning artikli 4 lõige 2 sisaldab võimalikku vastuolu kolmandate riikidega sõlmitud lepingutega. Kahjuks ei esita hageja kummagi väite toetuseks ühtegi edasist argumenti. [50]

75. Õigusliku aluse osas nõustun ma nõukogu ja komisjoniga, et EÜ artikli 47 lõige 2 ning artiklid 55 ja 95 [51] lubavad seadusandjal võtta siseturu toimimiseks vajalikke meetmeid ja seeläbi ühtlustada liikmesriikide autoriõigust. Direktiivi, iseäranis artikli 4 eesmärk on rajada siseturg (vt eeskätt preambuli põhjendus 3 [52]). Kahtlemata võimaldab kõnealust eesmärki saavutada levitamisõiguse lõppemise ühtlustatud tingimuse kehtestamine ühenduse tasandil, kuna vastasel juhul toimiksid siseturul korraga kaks erinevat korda — sama olukord, millega seoses kinnitas Euroopa Kohus otsuses Silhouette [53], et sarnane ühtlustamine kaubamärgi valdkonnas võiks tugineda EÜ artiklile 95. Miski ei viita direktiivis teiste eesmärkide olemasolule. Asjaolu, et direktiiv mõjutab kolmandate riikide ja ühenduse

50 — Kuigi ta avaldas kohtuistungil arvamust, et õigusliku aluse puudumine tulenes asjaolust, et õiguste ühenduses lõppemise kehtestamine piirab konkurentsi. Kõnealust väidet on käsitletud eespool punktides 57 ja 58.

51 — Vt eespool punkt 6.

52 — Esitatud eespool punktis 7.

53 — Viidatud 17. joonealuses märkuses.

ettevõtjaid erinevalt, ei sea kahtluse alla direktiivi õiguslikku alust.

76. Seoses lepingutega kolmandate riikidega ei ole hageja väitnud, et iga ühenduse sõlmitud rahvusvaheline konventsioon või kahepoolne kokkulepe nõuab, et ühendus kehtestaks õiguste rahvusvahelise lõppemise. Samuti pole öeldud, et nõukogu oli direktiivi vastuvõtmisel kohustatud arvestama kolmandate riikide intellektuaalomandi õiguste valdajate olukorraga. Järelikult ei muuda meedet kehtetuks mainitud õiguste valdajate igasugune diskrimineerimine. Siseturumeetmed mõjutavad olemuslikult importi kolmandatest riikidest. Vaatamata sellele võivad nad nõuetekohaselt tugineda EÜ artiklile 95.[54]

Haridus ja kultuuripärand

77. Lõpuks väidab hageja, et õiguste lõppemine ühenduses rikub õigust koolitamisele (EÜ artikli 153 lõige 1[55]) ning Taani ja Euroopa kultuuripärandit (EÜ artikkel 151[56]).

78. Ilmselt peab hageja silmas seda, et õigust koolitamisele ning Taani ja Euroopa kultuuripärandi õitsengut on rikutud sellega, et liikmesriikide kaupmehed ei saa importida kaupu väljastpoolt ühendust, iseäranis USA-st. Seoses EÜ artikli 153 lõikega 1 väidavad nõukogu, parlament ja komisjon sisuliselt, et direktiivil on ka õppimise edendamise eesmärk (vt põhjendus 14), mida viiakse ellu sellise artikli 5 lõike 3 punktis a sisalduva lubatud erandiga autoriõigusest, mis puudutab „kasutami[st] illustreeriva materjalina õppetöös või teadusuuringutes". Nagu selgub põhjendustest 9, 11 ja 12, on nõukogu arvestanud ka kultuuriliste aspektidega. Komisjon lisab, et ta ei mõista, kuidas saab artikkel 4 kahjustada õigusi, millele hageja tugineb. Samuti ei mõista seda mina.

54 — Vt samuti kohtuasjas Silhouette tehtud kohtujuristi ettepaneku punkt 46, milles on selgitatud, miks kaubamärgi direktiivi artikli 7 lõige 1 „ei reguleeri liikmesriikide ja kolmandate riikide vahelisi suhteid" juhul, kui kõnealust sätet tõlgendada nii, et see välistab õiguste rahvusvahelise lõppemise, ning sama asja kohtuotsuse punktid 28 ja 29.

55 — „Tarbijate huvide edendamiseks ja kõrgetasemelise tarbijakaitse tagamiseks aitab ühendus kaitsta tarbijate tervist, turvalisust ja majanduslikke huve, samuti edendada nende õigust teavitamisele, koolitamisele [...]".

56 — „Ühendus aitab kaasa liikmesriikide kultuuri õitsengule [...]".

Ettepanek

79. Esitatud põhjendustest lähtudes teen Euroopa Kohtule ettepaneku vastata Østre Landsreti esitatud eelotsuse küsimustele järgmiselt:

1) esimese eelotsuse küsimuse käsitlemisel ei ilmnenud midagi sellist, mis mõjutaks Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. mai 2001. aasta direktiivi 2001/29/EÜ autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste teatavate aspektide ühtlustamise kohta infoühiskonnas artikli 4 lõike 2 kehtivust;

2) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2001/29/EÜ artikli 4 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et see keelab liikmesriigil säilitada oma õigusnormides õiguste rahvusvahelise lõppemise.